

Ålands fredsinstitut

THE ÅLAND ISLANDS PEACE INSTITUTE

Verksamhetsberättelse 2021

Ålands fredsinstitut – 30 år i fredens tjänst

Under 2022 kommer vi att fira att Ålands fredsinstitut har funnits och verkat i 30 år. Under dessa år har Ålands fredsinstitut utvecklats från ”ifrågasatt aktivistgrupp till att bli en samhällsbärande institution”. Att det blev en fristående stiftelse har med tiden visat sig vara ett mycket lyckat strategiskt val. Tack vare det har fredsinstitutet på ett kompetent sätt kunnat utvecklas självständigt med bibehållen integritet och trovärdighet. Att vårt 30 års jubileum sammanfaller med att självstyrelsen samtidigt firar 100 år ger naturligtvis en extra fin inramning.

Ålands fredsinstitut skapades av Ålands fredsförening vars medlemmar under 1980-talet gjorde ett mycket engagerat och uthålligt arbete som syftade till att skapa ett fredsforum av något slag på Åland. Fredsföreningens arbete skapade en ny förståelse och kunskap om demilitariseringen bland ålänningarna. Efter 10 år av idogt arbete med att försöka övertyga politikerna och ett flertal utredningar valde Ålands fredsförening år 1992 att ta saken i egna händer och bildade stiftelsen Ålands fredsinstitut. Arbetet i Ålands fredsförening på 1980-talet skedde i skuggan av och antagligen också motiverat av det ”kalla kriget” som då pågick. Världsläget har under årtiondena utvecklats i positiv riktning – ända till de senaste åren. Vi lever nu med ett upptrappat säkerhetsläge i Europa pga att Ryssland ifrågasätter den rådande säkerhetsordningen. I skrivande stund pågår en diplomatisk skytteltrafik som syftar till att minska spänningen och trygga alla länders suveräna rätt att bestämma över sin egen framtid. Utan tvekan kan man säga att den känsla som ”kalla kriget” under 1980-talet skapade nu åter har infunnit sig i våra befolkningar.

Nu om någonsin är det viktigt att den internationella diplomatin utnyttjas till dess fulla potens. Ingen möda får sparas när det gäller att lugna situationen och undvika att unga människor åter skall mista sina liv i skyttegravarna. Det är skrämmande att se hur snabbt en kris kan uppstå och eskalera. ”Civiliserade” världsledare använder snabbt ord som vi inte trodde oss behöva höra

mera.

Det sägs att det första offret i ett krig är sanningen. I den digitaliserade tidsålder som vi nu lever i är det sannolikt så att ”sanningen” går förlorad långt före ett krig bryter ut. Idag finns det så oändligt många möjligheter att på ett infernaliskt sätt sprida desinformation och propaganda. Hur skall man som vanlig människa veta när det är en sanning man ser, hör eller läser. De oberoende journalisternas arbete har blivit allt farligare – men samtidigt har deras arbete aldrig varit viktigare för att hjälpa oss att se verkligheten som den är.

Här på Åland är det en stor trygghet att Ålands fredsinstitut finns när det är oroliga tider. Den senaste tiden har vi sett hur svenska försvaret förstärks på Gotland. Då är det naturligt att det också uppkommer diskussioner och frågor kring demilitariseringen och vad som gäller för Åland i en eskalerande krissituation. Då är det en styrka att Ålands fredsinstitut finns och har en direktör, Sia Spiliopoulou Åkermark, som åtnjuter stor internationell respekt och som på ett kompetent sätt kan förklara vad som gäller i alla situationer.

År 2021 var ett verksamhetsår som återigen präglades av den pandemi som världen genomlever. Trots det har Ålands fredsinstituts personal genomfört en imponerande verksamhet med flera höjdpunkter såsom Kastelholmsamtalen om fred som senaste år hade temat ”Att skapa fred-möten, medlaren och freden”. Demilitariseringsseminariet i samarbete med Ålands lagting samlade ett 30-tal diplomater från hela världen och var mycket värdefullt för självstyrelsen. Ett flertal publikationer har också färdigställts och presenterats under år 2021 och berikat kunskapen om självstyrelse som fenomen och minoriteter. Styrelsen, forskarrådet, vår ovärderliga och kreativa personal samt alla som på olika sätt medverkat till att år 2021 blev ett produktivt och framgångsrikt år för Ålands fredsinstitut är alla värda ett stort tack. Världen behöver goda exempel, skicklig diplomati, framtidstro – och framförallt – fred.

Roger Nordlund, ordförande

När drömmar blir till verklighet

År 2021 har varit ett märkligt år. Å ena sidan har pandemins många hinder och tröttsamma anpassningar fortsatt. Å andra sidan har vi på fredsinstitutet lyckats förverkliga idéer och projekt som vi länge drömt om. Vi har lanserat en ny hemsida som är bättre anpassad för den digitala eran. En sökbar publikationsdatabas och en digital karta över Ålandsexemplens användning i olika delar av världen är två av många nyheter. Intressanta röster bland våra besökare, samarbetspartners och medarbetare har samlats i fredsinstitutets podcastkanal. Samma sak med den nya Youtubekanal.

Två nya publikationer har lanserats under hösten. Den ena om demokratifrågor på Åland och den andra med en lättillgänglig och vacker översikt om Åland i tiden och i världen. Samarbetet med Ålands museum har återigen varit både effektivt, framgångsrikt och inspirerande.

En höjdpunkt under året har varit lanseringen av det nya gästforskarprogrammet ”Åland Peace Fellow” där vi kunde ta emot en begåvad ung forskare under två månader med hjälp från medel ur Fredsfonden. Vistelsen gav många ömsesidiga utbyten, nya insikter och intressanta diskussioner.

Detta märkliga år 2021 kunde sammanfattas med orden: ihärdighet, innovation, kunskap och kommunikation. När pandemin stänger in oss både fysiskt och mentalt, har vi hittat nya vägar att kommunicera med vår omgivning. Det upplevde jag tydligt i samband med Kastholmssamtal om fred 2021. Nu finns här en trygghet och en kompetens som gör att detta profilenemang håller hög kvalitet både i fråga om deltagarna, diskussionen och kunskapsutvecklingen men även i fråga om det tek-

niska utförandet.

När drömmar blir verklighet följer en tillfredställelse och en tacksamhet för det arbete och för de samarbeten som har möjliggjort alla dessa resultat. Trots att året slutade i en ton av säkerhetspolitisk spänning och oro har vi sett under hela året hur människor runt om i världen, i Norden, runt Östersjön önskar fred och arbetar för fred. Det är dessa möten, samtal och samarbeten som gör jobbet på fredsinstitutet givande och viktigt. Drömmar kan bli verklighet.

Sia Spiliopoulou Åkermark
direktör

Styrelsens ledamöter

Roger Nordlund, ordförande. Lagtingsledamot, tidigare lantråd, vice lantråd och finansminister i Ålands landskapsregering samt talman i Ålands lagting.

Katarina Fellman, vice ordförande. Direktör för Ålands statistik- och utredningsbyrå, ÅSUB.

Nina Fellman. Lagtingsledamot och tidigare minister i Ålands landskapsregering. Tidigare chefredaktör för tidningen Nya Åland.

Marcus Koskinen-Hagman, Fil. Dr. i teologi och religionsvetenskap, rektor vid Ålands lyceum.

Anders Lidén. Ambassadör och tidigare utrikesråd

vid Sveriges utrikesdepartement, har bl.a. varit chef för Sveriges FN-delegation i New York.

Lia Markelin. Fil.dr. Samhällsanalytiker vid tankesmedjan Magma i Helsingfors.

Hanna Ojanen. är forskningsdirektör vid Tammerfors universitet och docent vid Försvarshögskolan och Helsingfors universitet

Ville Walve. Lagtingsledamot och ordförande för Ålands delegation vid det parlamentariska Österjösamarbetet BSPC. Tidigare specialmedarbetare vid Europaparlamentet, medlingsansvarig på Ålands medlingsbyrå och deltidforskare på Ålands fredsinstitut.

Forskarrådets ledamöter

Gunilla Herolf, ordförande. Fil dr, expert i frågor om europeisk integration och säkerhetspolitik.

Kjell-Åke Nordquist, professor i internationella relationer.

Mikael Wigell, docent och forskningschef vid Utrikespolitiska institutet i Helsingfors.

Fredsinstitutets direktör **Sia Spiliopoulou Åkermark**, docent i folkrätt, deltar i forskarrådets arbete som rådets sekreterare, ett arbete som görs med hjälp från **Petra Granholm**, forskningskoordinator på fredsinstitutet.

Forskaråret 2021

Forskning och kunskapsutveckling hör till fredsinstitutets centrala verksamhetsområden. Forskningen utgör tillsammans med seminarier, utbildningar, möten, samtal, nätverkskontakter, publikationer och information en helhet som bidrar till fredlig samhällsutveckling och konfliktförebyggande.

Forskningen på Ålands fredsinstitut bedrivs både i egen regi och i samarbete med lokala och internationella nätverk av forskare och institutioner. Fokus ligger på frågor om självstyrelse, minoriteter och säkerhet med Åland och dess särställning som utgångspunkt. Fredsinstitutet tillhandahåller kunskap och analys samt fungerar som en mötesplats och en arena för dialog inom sina kunskapsområden.

Bland de samarbeten som utvecklats under året finns forskning tillsammans med Utrikespolitiska institutet i Helsingfors och Raoul Wallenberg Institutet i Lund. Fredsinstitutet har inlett ett samarbete med Nasiffik, centrum för utrikes- och säkerhetspolitik på Grönlands universitet Ilisimatusarfik. Ett brett nätverk av forskare med koppling till Åland har under året färdigställt publikationen 'Styr ålänningarna sitt öde? Demokratiperspektiv på Åland' medan utredningen om Ålands första 25 år i EU har fullföljts

och de sista rapporterna publiceras i början av 2022. Fredsinstitutets medarbetare har deltagit vid flera olika evenemang ordnade av andra.

Fredsinstitutets forskarråd fattar beslut om den vetenskapliga inriktningen och har en kvalitetssäkringsfunktion för fredsinstitutets forskning. Under året har forskarrådet hållit tre ordinarie möten där bl.a. ett nytt forskningsprogram för perioden 2022–2025 utarbetats. Forskarrådets ledamöter har fortsatt granska och vägleda utvecklingen av den elektroniska vetenskapliga tidskriften **Journal of Autonomy and Security Studies (JASS)** och är aktiva i utlysningen och uttagningen för det nya gästforskarprogrammet **Åland Peace Fellow**, som lanserades under året. Utlysningen för Åland Peace Fellow lockade tiotals ansökningar från hela världen.

Doktorand **Ivan U. Kentros Klyszcz** valdes till institutets första Peace Fellow. Ivan deltog vid flera interna och externa seminarier under sin vistelse. Ett forskarseminarium arrangerades digitalt i oktober med fredsinstitutets forskarnätverk runt om i Europa, då Ivan fick tillfälle att presentera sin forskning kring territoriella autonomier i icke-demokratiska regimer: exempel från Centralasien.

Han är en polsk/mexikansk forskare vid Tartu universitet i Estland. Ivan Ulises Kentros Klyszcz är fredsinstitutets allra första Åland Peace Fellow.

Hans forskning fokuserar på rysk utrikespolitik och politik i norra Kaukasus.

– På Åland och fredsinstitutet har jag lärt mig saker både om mig själv och om min identitet som forskare, säger han.

Ivan Ulises Kentros Klyszcz har en upprätt hållning och en allvarlig blick, men alltid nära till ett stor och vänligt leende.

Han sökte gästforskarplatsen på Ålands fredsinstitut av flera orsaker:

– Framförallt ville jag fortsätta min forskning i riktning mot territoriala autonomier och bredda mig inom fredsforskningen och på Åland har jag funnit detta på ett och samma ställe, vilket inte skulle ha varit lätt att finna på andra ställen i världen.

Vi sitter inne i Ålands fredsinstituts bibliotek och Ivan kastar en blick ut genom fönstret och fäster blicken på havet.

– Vistelsen har även gett mig möjligheten att bo och uppleva livet i en territorial autonomi i praktiken och det är en erfarenhet som jag inte hade fått om jag inte befunnit mig här rent fysiskt. Jag har bland annat varit nyfiken på hur språksituationen implementeras i praktiken och vilken roll självstyrelsen spelar i ålänningarnas liv. Jag hoppas även jag bidragit med min expertis till diskussioner kring autonomifrågor på Åland.

Som privatperson tycker Ivan att det varit intressant att lära känna de andra forskarna på fredsinstitutet

och vara en del av det sammanhanget. Det har fått honom att fundera över sin egen forskaridentitet och speciellt över hur han ska gå vidare efter hans doktorsavhandling, som han rätt så nyligen blev klar med.

Har upplevt en självstyrd region i praktiken

Ivans forskningsämne är autonomier inom icke demokratiska regimer.

– Min fokus är Centralasien och jag har tidigare studerat Sovjetunionen och tiden efter Sovjet.

Territoriala autonomier har alltid intresserat mig och jag började först studera det ämnet inom Ryssland och framförallt autonomierna i Eurasien. Då insåg jag att det finns en kunskapslucka i vår förståelse av hur autonomier fungerar inom icke demokratiska regimer. Hur de blir representerade och hur deras självstyrelse egentligen fungerar inom staten. Jag har därför undersökt det, säger han och tillägger:

– Det har även gjort det extra intressant att befinna sig på Åland. Här har jag fått se hur motsatsen ser ut – en autonomi inom en demokratisk stat.

Ivan hoppas med sin forskning kunna undersöka alla sorter av territoriella autonomier och därmed bättre se hur detta verktyg kan användas till sin fulla potential.

En ny gästforskare för Ålands Peace Fellow har även utlysts för år 2022. Åland Peace Fellow programmet möjliggörs tack vare Fredsfonden. Den är inrättad av Ålands fredsinstitut med ändamål att stödja fredsarbete.

Hur har EU-medlemskapet påverkat Åland?

Åland och Finland har varit en del av den Europeiska unionen i 25 år. Ålands fredsinstitut har, under år 2020–2021, fått i uppdrag av Ålands landskapsregering att i samarbete med ÅSUB, utreda EU-medlemskapets betydelse för Åland. Flera rapporter har publicerats och öppna seminarium har hållits under projektets gång för att presentera delrapporter och resultat. Under 2021 gavs flera rapporter ut och även ett slutseminarium hölls för projektet.

Först ut på året var Hasan Atikung med sin rapport på engelska "The EU referendums on Åland: an overview of the EU debates in the Åland Parliament during autumn 1994". Hans rapport handlar om den politiska debatten som ägde rum i Ålands lagting i och med EU-omröstningarna på Åland hösten 1994. "EU slog sig in som en kil och splittrade den åländska partipolitiken på den här tiden. Det är intressant att alla partier som slutligen röstade för ett EU-medlemskap även uttryckt reservationer under processens gång", skriver Akintug i sin rapport. Han uttrycker även sin förvåning över att det inte fanns någon förhandling eller diskussion kring vad som hade hänt om resultatet i EU-omröstningarna hade blivit ett nej.

Hur ser Ålands självbestämmande inom EU ut?

Den andra EU-rapporten som publicerades år 2021, var "Att påverkas och påverka – Ålands ambitioner och självbestämmande inom EU?" av Susann Simolin. –EU:s och regionernas beslutsområden överlappar ofta, och då kan regioner enligt forskningen "förlora" makt till EU, säger Susann Simolin. I sin rapport konstaterar hon att Åland kommit närmare Finland på grund av EU och att eftersom Åland är så litet saknas tyngd inom EU – och också resurser.

Väldigt liten självstyrelsepolitisk prestige

"EU:s miljö rätt – grus i maskineriet eller katalysator på Åland?", är Petra Granholms titeln på hennes EU-rapport som kom ut i maj 2021.

– Jag kan definitivt konstatera, som min rubrik på rapporten lyder, att EU både har inneburit mycket mer byråkrati eller grus i maskineriet, som jag kallar det, i och med att det ibland blir tufft att genomföra, men också att det är en katalysator för miljölagstiftningen på Åland, som i förlängningen innebär ett skydd för vår åländska natur och miljö, säger hon.

Det som hon även upptäckt är att det finns en väldigt liten självstyrelsepolitisk prestige, som hon kallar det i rapporten, inom miljöområdet.

– Det finns snarare en samsyn kring att området är viktigt att lagstifta på, säger hon och tillägger:

– Vi har inte heller resurserna eller kompetensen att göra det själva.

Minst lika bra som andra självstyrda regioner

Hur har då EU påverkat lagberedningen på Åland? Det har Sia Spiliopoulou Åkermark tittat på i sin rapport "EU

och lagberedningen på Åland" som kom ut i juni 2021.

– I stora drag kan man säga att Åland har klarat sig väl, imponerande väl, med tanke på de begränsade resurserna. Särskilt under den väldigt aktiva och tuffa fasen på 90-talet, säger Sia Spiliopoulou Åkermark.

– Så vi har all anledning att känna oss nöjda, att Åland gjort minst lika bra som många andra självstyrda regioner utifrån ett lagberedningsperspektiv. Samtidigt säger några av dem som jag har haft möjligheten att intervjua, att delar av den exklusiva behörigheten, de speciella ansvarsområdena för Åland, inte har fått utvecklas lika mycket som man skulle önska på grund av EU-trycket.

Se också våra seminarier på vår Youtube-kanal

På fredsinstitutets Youtubekanal hittas även alla seminarium som hållits under EU-projektets gång. Torsdagen den 18 februari 2021 pratade Petra Granholm om miljön, EU och Åland och Linn Simonsson om vårjaktens ständiga relevans i Ålands EU-medlemskap. Seminariet hölls på grund av pandemin på zoom.

Moderator var fredsinstitutets ordförande Roger Nordlund, lagtingsledamot och tidigare lantråd.

Den 20 maj 2021 var det sedan dags för EU-projektets slutseminarium som hölls i Ålands lagting för ett begränsat antal inbjudna, på grund av pandemin, men som även gick att ta del av online.

Nils Torvalds, Europaparlamentariker för svenska folkpartiet i Finland, Markku Suksi, Professor i offentlig rätt vid Åbo akademi, Jan-Erik Rask, vd för Ålands näringsliv och Linnea Johansson, avdelningschef för näringsavdelningen vid Ålands landskapsregering kommenterade och diskuterade kring temat "Strategier, erfarenheter och framtidsutsikter".

Från fredsinstitutet deltog Sia Spiliopoulou Åkermark, Susann Simolin, Petra Granholm och Linn Simonsson. Och från Åsub; Katarina Fellman, Jouko Kinnunen och Kenth Häggblom.

Fler EU-rapporter och seminarium i anslutning till dessa är på kommande under år 2022.

Blir du intresserad att veta mer? Alla våra publicerade rapporter hittas i vår publikationsdatabas på vår hemsida: <https://peace.ax/publikationsdatabas/>.

Det är kostandsfritt att ladda ner dem.

Året i korthet

8.2 Rapporten ”The EU referendums on Åland: An overview of the EU debates in the Åland Parliament during autumn 1994” skriven av Hasan Akintug släpps.

18.2 Arbetsseminarium del 4 på zoom: miljö och vårjakt. Del 4 i seminarieriet ”25 år i EU – åländska erfarenheter”. Petra Granholm ställer sig frågan: ”Miljön, EU och Åland: grus i maskineriet eller gemensam strävan?” Linn Simonsson pratar om vårjaktens ständiga relevans på Åland.

5.3 Ålands fredsinstitut presenterar den nya podcastserien ”Inför Kastelholmssamtal om fred 2021” och släpper under marsmånad flera nya avsnitt. Johan Pawli är den första poddgästen, Susann Simolin är den andra gästen och Isak Svensson den tredje gästen.

Glada över att ha 1000 som gillar oss på Facebook.

28.3 Susann Simolin diskuterar vad begreppet ”Ålandsexemplet” innebär och hur Ålandslösningen har beskrivits och uppfattats av olika aktörer under olika tider i Mariehamns litteraturdagars söndagssoffa.

29.3 Kastelholmssamtalen 2021, årets slottstalare är Jan Eliasson och Björn Vikström. Temat är ”Att skapa fred – möten, medlaren och freden” och årets version är helt och hållet digital på grund av den rådande pandemin.

31.3 Ivan Ulises Kentros Klyszcz utses till Åland Islands Peace Fellow 2021.

10.5 Webbinarier med Ålandstema arrangeras av Finlandsinstitutet i Stockholm för att fira de snart 100-åriga Åland. Några kända namn på talarlistan är Carl Bildt, Tarja Halonen, Ålands lantråd Veronica Thörnroos, Ålands landshövding Peter Lindbäck, historiken Janne Holmén och vår egen Sia Spiliopoulou Åkermark.

18.5 Ny rapport av Petra Granholm släpps: EU:s miljörikt – grus i maskineriet eller katalysator på Åland? rapport om hur EU påverkat Ålands miljö och miljöfrågor.

20.5 EU-projektets slutseminarium ”Strategier, erfarenheter och framtidsutsikter” i Ålands lagting. Gäster: Nils Torvalds, Markku Suksi, Jan-Erik Rask och Linnea Johansson. Från fredsinstitutet: Sia Spiliopoulou Åkermark, Susann Simolin, Petra Granholm och Linn Simonsson, från Åsub; Katariina Fellman, Jouko Kinnunen och Kenth Häggblom.

25.5 Ny EU-rapport: ”Att påverkas och påverka – Ålands ambitioner och självbestämmande inom EU av Susann Simolin.

26.5 Ålandslösningens 100 år uppmärksammas den 26 maj i Sveriges riksdag med ett digitalt seminarium. Sia Spiliopoulou Åkermark deltar.

1.6 Fredsinstitutets direktör, Sia Spiliopoulou Åkermark blir ny medlem i Svenska språknämnden i Finland. Mandatperioden är på tre år och sträcker sig till den 31 maj 2024.

3.6 Ålands fredsinstituts forskningskoordinator Petra Granholm, deltog i ett initiativ kallat ”COVID-19 Island Insights Series” om öar och hållbarhet under och efter coronakrisen.

9.6 Lagtingets kansli Kommission delar ut åtta forskningsstipendier ur Ålands självstyrelses 75-årsjubileumsfond. Två av stipendierna är kopplade till fredsinstitutet: Susann Simolin och Hasan Akintug.

15.6 Ny EU-rapport: ”EU och lagberedningen på Åland” av Sia Spiliopoulou Åkermark.

7.7 ”Åland 100 i Fredrikshamn” -seminariet ordnas i Fredrikshamns Bastion. Fredsinstitutets styrelseledamot Hanna Ojanen och Sia Spiliopoulou Åkermark pratar om den åländska särställningens internationella betydelse och om andra mindre kända sidor av Åland.

26–27.7 Fredsinstitutets direktör, Sia Spiliopoulou Åkermark, deltar vid Nitobe Symposiumet, som ordnas av universitetet i Ulster i Nordirland och Stiftelsen för Esperantostudier.

15.9 Demokratidagen i Alandica – med samtal, boksläpp och tankeverkstäder. ”Samtal om demokratiskt engagemang – boklansering och tankeverkstäder”.

15.9 Ålands fredsinstitut ger ut antologin ”Styr ålänningarna sitt öde? Demokratiperspektiv på Åland”.

20.9 Åland Peace Fellow Ivan U. Kentros Klyszcz kommer till Åland för sin två månader långa vistelse.

21.9 Besök av Sveriges ambassadör i Finland Nicola Clase, som vill lära sig mer om fredsinstitutets verksamhet.

12.10 Ett nytt nummer av fredsinstitutets e-tidskrift Journal of Autonomy and Security Studies.

20.10 Fredsinstitutet deltar i Ålands lagtings seminarium om Ålands demilitarisering. Tal av Finlands president, Finlands utrikesminister, Ålandsministern, Sveriges biträdande utrikesminister, forskaren Åsa Gustafsson och fredsinstitutets direktör Sia Spiliopoulou Åkermark.

27.10 Lunchseminarium med Lars Backström från Utrikesministeriet i Finland. Han pratar om "Which are the global megatrends of today?"

4.11 Lansering av vår digitala karta över Ålands exemplets användning i världen.

12-14.11 Fredsinstitutet på nordiskt fredsseminarium med rubriken "Neighbours as friends, not enemies". Sia Spiliopoulou Åkermark deltar.

17.11 Elsa-gruppen på besök. Petra håller presentation om fredsinstitutet och vår informationspraktikant Eleonora Drugg berättade om praktikmöjligheter.

18.11 Heidi Herlin besöker fredsinstitutet och håller ett internt seminarium om sin doktorsavhandling "Cross-sector partnership between companies and non-for-profit organizations within corporate social responsibility" vid Hanken School of Economics.

20.11 Lansering av ny bok – Åland i tiden och i världen – skriven av Nina Fellman.

3.12 Sia Spiliopoulou Åkermark deltar i en diskussion om kopplingar mellan universitetens autonomi och regionalt självstyre på Hanaholmen.

7.12 Lunchseminarium med Anders Lidén i hotell Arkipelag, Fantasi, empati och förnuft – hur kan dessa egenskaper användas i diplomatins tjänst?

8.12 En ny rapport från FIIA, skriven av Sia Spiliopoulou Åkermark och FIIA:s programdirektör Katja Creutz, släpps och presenteras på en direktsänd konferens i Köpenhamn. Rapporten heter "The Faroe Islands, Greenland and the Åland Islands in Nordic Cooperation."

9.12 Ny EU-rapport av Susanne Simolin, doktorand i statsvetenskap vid Åbo Akademi och forskare vid Ålands fredsinstitut, "Autonomies interacting with the EU – Exploring Variations between the Åland Islands, South Tyrol, and the Faroe Islands".

16.12 Temat för Kastelholmssamtalen 2022 presenteras: "Genombrott eller sammanbrott? Om förtroendeskapande och nedrustning idag".

20.12 Ålands fredsinstitut inleder ett samarbete med Nasiffik, centrum för utrikes- och säkerhetspolitik på Grönlands universitet Ilisimatusarfik. Det betyder i praktiken utbyte av kunskap och forskning med varandra – inom framför allt säkerhetspolitik och folkrätt.

21.12 Årets andra nummer av JASS ute. Den här gången satt vi strålkastarljuset geografiskt på den afrikanska kontinenten och tematiskt mot konstitutionella arrangemang i mångfalds- och konfliktpräglade områden.

Så var Kastelholmssamtalen 2021

Den 29 mars 2021, arrangerades för sjunde gången "Kastelholmssamtal om fred". Med anledning av rådande pandemi sändes även årets Kastelholmssamtal digitalt och vi kunde välkomna alla intresserade att ta del av samtalen – både lokalt och utanför Ålands gränser. Årets tema var "Att skapa fred - möten, medlaren och freden" och anknöt till centrala aspekter i Ålandslösningen och Ålands-exemplet som fyller 100 år under 2021–2022, men också till de allt större behoven för att främja freden. I efterhand har samtalet gjorts tillgängligt med engelsk undertext och går att ta del av på fredsinstitutets Youtube-kanal.

Årets panel bestod av Jan Eliasson, ambassadör, svensk diplomat och nuvarande styrelseordförande för SIPRI och Björn Vikström, professor i systematisk teologi vid Åbo Akademi, tidigare biskop och styrelseordförande i Anders Chydenius-stiftelsen. Panelen diskuterade årets tema tillsammans med president Halonen och fredsinstitutets direktör, Sia Spiliopoulou Åkermark. Årets samtal kretsade

kring att hantera ordet och vikten av att hålla god ton. Tonen, formerna för samtal och att samtala med personer som man inte delar åsikt med diskuterades ur olika perspektiv och erfarenheter. Något som klingar väl med Kastelholmssamtalens övergripande målsättning om att vara ett forum för dialog – inte debatt.

En nyhet för 2021 var lanseringen av en podcastserie där inbjudna gäster samtalar. Avsikten med podcastserien var att introducera lyssnarna till årets tema och skapa en inspirerande ingång till ämnet. De som medverkade i 2021-års podcastserie var Kjell-Åke Nordquist, professor i internationella relationer; Johan Pawli, polismästare på Åland; Susann Simolin, doktorand i statsvetenskap vid Åbo Akademi och Isak Svensson, professor vid institutionen för freds- och konfliktforskning vid Uppsala universitet. Efter slottssamtalet, ordnades ett digitalt eftersnack där poddeltagarna diskuterade och reflekterade kring årets slottssamtal. Allting går att ta del av i efterhand på [peace ax](#).

Åland 100 i Fredrikshamn

Den 7 juli bjöd Fredrikshamns stad in Åland 100 och arrangerade i samarbete med fredsinstitutet seminariet ”Åland 100 i Fredrikshamn”. Det somriga festseminariet hölls i Fredrikshamn Bastion och konferencier var YLE:s Kulturettans journalist Pia-Maria Lehtola. Seminariet var tvåspråkigt med inslag på finska och svenska. Det hölls en minikonsert med Maria Ylipää och dragspelskonstnären Niko Kumpuvaara, där skärgårdslivet stod i centrum. Ålands utvecklingsminister Alfons Röblom gav en hälsning ifrån landskapet, Ålands riks-

dagsledamot Mats Löfström och riksdagsledamot samt flaggexpert Kimmo Kiljunen, samtalade om Ålands flagga och dess symbolik. Vidare diskuterade Hanna Ojanen, forskare och styrelseledamot för fredsinstitutet, tillsammans med Sia Spiliopoulou Åkermark, fredsinstitutets direktör, om den åländska särställningens internationella betydelse och talade om andra mindre kända sidor av Åland.

Fakta om Åland 100

År 2021 var det 100 år sedan Ålandslösningen togs fram inom Nationernas Förbund. Jubileumsåret pågår ett helt år och på självstyrelsedagen den 9 juni 2022 är det exakt 100 år sedan landstinget (det som numera är lagtinget) sammanträdde för första

gången. Under jubileumsåret firas, hedras och värnas den åländska självstyrelsen. Landskapsregeringen arrangerar firandet av Åland 100 år i samarbete med lagtinget, kommunerna och myndigheterna på Åland.

Viktiga samtal om demokrati

I ett brett samarbete mellan flera organisationer och röster på och utanför Åland ordnade Ålands fredsinstitut under den internationella demokratidagen den 15:e september "Samtal om demokratiskt engagemang – boksläpp och tankeverkstäder" på Alandica. Tanken var att uppmärksamma och diskutera demokrati. Eventet sändes online och höjdpunkterna från eventet kan ses på vår Youtubekanal.

Under evenemanget lanserades den nya boken "Styr Ålänningarna sitt öde? Demokratiperspektiv på Åland" som för ett öppet samtal om demokrati på Åland. I samband med boklanseringen fanns flera av bokens författare på plats för att föra diskussion om det mångsidiga demokratiska engagemanget och om frågeställningar kring hur vi kan främja demokratiskt engagemang samt hur det kan mätas. Utbildningsminister Annika Hambrudd, ordförande för Röda korsets Ålands distrikt Dan Sundqvist och Ålands diskrimineringsombudsman Johanna Fogelström-Duns deltog

också i samtalen.

Dagen innehöll även två tankeverkstäder. I den första tankeverkstaden gjorde Dialogstiftelsen led Laura Arikka tillsammans med Petra Granholm från fredsinstitutet och i den andra Erik Hemming, rektor i språk- och kommunikation vid högskolan på Åland.

Evenemanget ordnades av Ålands fredsinstitut i ett brett samarbete med andra organisationer; Ålands landskapsregering, Demokratinätverk 21, Bärkraft, Röda Korset, Åland 100 och Nätverket för hälsa och skaputsveckling på Åland.

Böcker vi gett ut under året som gått

Under år 2021 har fredsinstytutet gett ut två böcker. En antologi på temat demokrati och en bok om Ålandslösningen, riktad till en publik utan någon tidigare kunskap i ämnet. Två projekt vi känner mycket för och varit glada att kunna ro i hamn under året.

Styr ålänningarna sitt eget öde? Demokratiperspektiv på Åland

Författare: Ackrén Maria, Bjarne Lindström, Calle Koskela, Granholm Petra, Gustafsson Åsa, Häggblom Kenth, Holmén Janne, Ida Hughes Tidlund, Ida Jansson, Palmer Richard, Sanna Roos, Simolin Susann, Spiliopoulou Åkermark Sia, Staffan Beijar.

Redaktör: Sia Spiliopoulou Åkermark

Ålands fredsinstitut har under åren 2019–2021 tagit fram en antologi på temat demokrati. I 12 kapitel tar författarna med oss in i ett öppet samtal om demokratin på Åland där fakta möter tolkning och där gamla frågor ställs på nytt i nya former. Kapitlen ackompanjeras av Elis Fogdes fotografier ur Ålands museums bildarkiv. Boken har getts ut på det åländska förlaget Cavannus.

Åland i tiden och världen

Författare: Nina Fellman

Layout: Pia-Maria Norrmén

Arbetsgrupp: Annika Dahlblom, Pia-Maria Norrmén, Nina Fellman, Sia Spiliopoulou Åkermark och Liz Lindvall.

Vad betyder Åland och den unika Ålandslösningen för alla dem som bor här, och för världen idag? Det är frågan som boken "Åland i tiden och världen" vill besvara. Ålands fredsinstitut har sedan starten för 30 år sedan tagit emot frågor och besök från när och fjärran. Många vill lära sig om Åland och Ålands mångsidiga relationer till omvärlden.

Det är just omvärldens frågor och intresse som ligger till grund för behovet att ta fram lättillgängligt material om Åland. En bok som grundar sig på både praktisk erfarenhet och gedigen forskning. Boken är ett samarbete mellan Ålands fredsinstitut och Ålands museum. Foton och konst från Ålands museums samlingar ger andra dimensioner och tidsperspektiv till texten.

Vi har kört igång med lunchseminarier igen

Till vår stora glädje kunde vi under hösten 2021 öppna upp för våra populära lunchseminarier igen efter pandemins restriktioner. Det blev två välbesökta lunchseminarier. Ett med Lars Backström från Utrikesministeriet i Finland och ett med Anders Lidén, ledamot i vår styrelse och tidigare svensk diplomat i Mellanöstern, Afrika och i Finland.

Onsdagen den 27 oktober talade Lars Backström i hotell Arkipelags restaurang om "Which are the global megatrends of today?" Seminariet hölls på engelska och besöktes av flera nyinflyttade till Åland som inte kan svenska ännu, men som gärna vill delta i viktiga samhällsdiskussioner. Vilka är de allra största utmaningarna för mänskligheten nu och de kommande åren? Klimatomvandlingen, miljöförstörelsen, befolkningstillväxten, urbaniseringen, den ökande ojämlikheten, migrationen, vårt växande cyber-beroende, skuldsättningen i världsekonomin eller brister in den globala förvaltningen? Detta var några av frågorna som berördes.

Många frågor och aktiv diskussion

Fantasi, empati och förnuft – hur kan dessa egenskaper användas i diplomatins tjänst? Kan Åland ha nytta av sådan kunskap? Tisdagen den 7 december var det Anders Lidén – tidigare svensk diplomat i Mellanöstern, Afrika och i Finland och aktuell med boken "Diplomati i praktiken" – som höll ett föredrag i Kaptenssalen på hotell Arkipelag. Lidén har bland annat varit chef för Sveriges FN-delegation i New York. Han har även studerat historia och statsvetenskap och har genom åren samlat stor kunskap i mellanösternfrågor och erfarenhet från fredsförhandlingar och FN:s säkerhetsråd. Föredraget var uppskattat av besökarna som deltog aktivt i diskussionerna efteråt.

Högt politiskt intresse på Åland – lägre förtroende

I boken “Styr ålänningarna sitt öde? Demokratiperspektiv på Åland” har Sanna Roos närmast sig frågan: hur ser ålänningars politiska intresse och förtroende ut? Många är intresserade av det som händer i samhället, men det betyder inte att förtroendet för de politiska institutionerna är högt. Allt beror på vem du frågar.

Här kan ni läsa en intervju med henne som vi publicerade i samband med bokutgivningen för att lyfta enskilda ämnen och frågeställningar i boken och för att tydligare beskriva vad boken handlar om.

Medborgarnas konkreta möjligheter till delaktighet och inflytande har under de senaste åren diskuterats allt flitigare bland nordiska beslutsfattare, forskare och representanter för civilsamhället. Det har funnits en oro för medborgarnas minskande intresse för politik, eftersom intresset för det som sker inom de politiska arenorna är en central förutsättning för att det demokratiska systemet ska kunna fungera på ett optimalt sätt. Utan intresse och engagemang från folket blir det demokratiska systemet skört, polariserat och därmed även ostabilt.

På Åland har lagtinget utarbetat en utvecklings- och hållbarhetsstrategi med målsättning att öka delaktighet och inflytande bland ålänningar. En enkätundersökning om mellanmänsklig tillit på Åland publicerades av Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) i samarbete med Ålands fredsinstitut år 2018. Enkäten visade att ålänningar i allmänhet är intresserade av det som händer i samhället. Nästan tre av fyra ålänningar i 16–85 års ålder tar del av nyheter från åländska tidningar minst fem dagar i veckan. Dessutom följer över hälften av ålänningarna (62 procent) nyhetsflödet i svensk radio och tv minst fem dagar i veckan.

Men intresse för samhällslivet betyder inte per automatik att det finns ett förtroende för politiska institutioner.

Vad gör ålänningar mellan valen?

Sanna Roos, fil.dr. i psykologi och utredare på ÅSUB, har i sitt kapitel i boken ”Styr ålänningarna sitt öde? Demokratiperspektiv på Åland” tittat närmare på resultatet från den åländska tillitsstudien och ställt sig frågorna: Vad motiverar ålänningar till att aktivt ta del av samhällslivet? Hur ser aktivt medborgarskap ut på Åland?

– Det som bland annat går att utläsa av tillitsstudien är att yngre inte är lika benägna som äldre att gå och rösta i allmänna val och att fler män än kvinnor är intresserade av politik, säger hon.

Sanna Roos har en mild röst som ökar i styrka när hon pratar om sin studie. Hennes engagemang kommer fram när hon visar och pekar med pennan på pappret medan hon berättar vad hon kommit fram till. Hon säger att de så kallade mellanvalsaktiviteter, som

namninsamlingar och demonstrationer, möjliggör att medborgare kan få inflytande ”underifrån” och att sociala medier har gjort det möjligt för medborgare att delta i olika former av mellanvalsdemokrati så som namninsamlingar på nätet. Ändå är inte det så vanligt på Åland.

Sanna Roos

Vad de allra flesta medborgarna aktivt gör här är att bojkotta, det vill säga låta bli eller undvika att köpa vissa varor.

– Nästan varannan person bland de svarande hade bojkottat under de senaste tolv månaderna. Nästan hälften hade även utfört frivilligarbete i en ideell organisation eller en förening. Däremot är det inte lika vanligt på Åland att skriva på en medborgaradress eller -vädjan, eller att använda eller synliggöra kampanjmaterial som en knapp, dekal eller dyligt. Och endast några få av de svarande hade deltagit i lagliga demonstrationer under de senaste tolv månaderna.

Sanna Roos är filosofie doktor i psykologi och säger att många psykologistudier lyfter fram sambandet mellan delaktighet i samhället och psykosocial hälsa. Det verkar som om delaktighet stärker individens känsla av tillhörighet och får oss att känna att våra liv har mening.

I sin text i boken går hon in närmare på detta. I den delar hon även in medborgare i fyra profiler; de politiskt integrerade, de skeptiska, de lojala och de politiskt alienerade. Samma typologi har tidigare använts bland annat av Maria Oskarson när hon har studerat politiskt medborgarskap i Sverige.

Vilken profil är du?

En politiskt integrerad person har stort intresse för politik och känner ett starkt förtroende för politiska institutioner. Totalt var fjärde ålänning, 24 procent, är politiskt integrerad enligt materialet i den åländska tillitsstudien.

– Gruppen är relativt jämnt fördelad mellan kvinnor och män. Det är ofta de äldre medborgarna på Åland som uppfyller profilen för de politiskt integrerade och medelåldern i denna grupp är 56 år. De politiskt integrerade har även en relativt trygg position i det åländska samhället tack vare den höga utbildningen och de stabila socioekonomiska resurserna, berättar Sanna och fortsätter beskriva de olika typerna:

De skeptiska har, liksom de politiskt integrerade, ett stort på Åland och endast tre procent rapporterar att de har varit arbetslösa under de senaste fem åren, jämfört med nio procent bland de politiskt integrerade. Däremot har de skeptiska en sämre ekonomisk situation jämfört med de politiskt integrerade

Sanna säger om den tredje gruppen ”de lojala”:

– Först och främst bidrar de med stabilitet och kontinuitet i det demokratiska systemet. De visar upp ett svagt intresse för politik, men ett stort förtroende för politiska institutioner. Totalt 26 procent av ålänningar hör till de lojala och bland dessa är kvinnorna överrepresenterade. De lojala är relativt unga och medelåldern i denna grupp är 48 år. Över hälften av de lojala har en utbildning som motsvarar gymnasial nivå eller grundskola.

–Ungefär var tionde lojal har upplevt arbetslöshet under de senaste fem åren, vilket är mera än bland de övriga profilerna, tillägger hon och fortsätter:

– Medan de skeptiska upplever att den egna ekonomiska situationen har försämrats, uppger en relativt stor andel av de lojala att den egna ekonomiska situationen har förbättrats under de senaste tolv månaderna. De lojala är också något mindre aktiva som medborgare, jämfört med de andra profilerna i typologin

Sanna uppehåller sig till sist lite längre kring de ”politiskt alienerade” som är personer som kan anses stå utanför det politiska livet med varken intresse för politik eller förtroende för politiska institutioner.

– De representerar totalt 23 procent av ålänningarna och är både kvinnor och män som ofta är något yngre än representanterna för de övriga profilerna. Medelåldern bland de politiskt alienerade är 50 år och över hälften av de svarande har en gymnasial utbildning (47 procent) eller en utbildning motsvarande grundskolan (24 procent).

Sanna tycker det är intressant att flera av dessa rapporterar om en försämrad ekonomisk situation under de senaste tolv månaderna, jämfört med de andra profilerna.

– En annan sak att uppmärksamma är att de politiskt alienerade varit relativt aktiva som medborgare och även något mer engagerade i samhällsaktiviteter än till exempel de lojala. Fler än var tredje politiskt alienerad har utfört frivilligarbete under de senaste tolv månaderna, och knappt var femte har använt eller synliggjort kampanjmaterial. Det är även vanligare bland de alienerade att skriva på en medborgaradress eller -vädjan och att bojkotta än bland de lojala.

Ålands medlingsbyrå ökade synlighet

Coronapandemins effekter har på medlingsbyrån tagit sig uttryck i färre inkomna ärenden. Antalet initiativ som kom in från polis, åklagare, andra myndigheter och privatpersoner var särskilt under våren litet, men efter sommaren normaliserades procentuellt antalet ärenden något. Detta ledde dock till att det totala antalet initierade ärenden var 32 jämfört med pandemiåret 2020 och normalåret 2019 då Ålands medlingsbyrå emottog 33 respektive 59 ärenden. Av de år 2021 mottagna initiativen medlades dock nästintill alla, 27 av 32 ärenden gick vidare till medling, vilket är mer än vanligt.

Fokus under året har varit på att låta de nya medlarna som gick grundkursen 2020 medla sina första ärenden tillsammans med erfarna tutormedlare. Fyra medlarträffar har hållits på plats, varav en riksomfattande utvecklingsdag för medlare på svenska, med föreläsningar och deltagande från resten av landet digitalt. Under hösten hölls också en rollspelsövning i medling för att hålla kunskaperna aktiva.

Medlingsbyrån har också utnyttjat tiden till att utöka synligheten för medling och restorativ rättvisa, bl.a. genom intervju i den kommersiella radiokanalen Steel Fm och en satsning på rullande radioreklam. Genom fredsInstitutets informationspraktikant Eleonora Drugg fick också medlingsbyråns hemsida – www.medlingsbyran.ax – ett lyft. Medlingsbyrån hade annonser i alla kommunblad, vilket också ledde till en artikel om medling i Ålandstidningen.

Samarbetet med polis, åklagare och brottsofferjour är alltid prioriterat och även detta år kunde en gemen-

sam träff hållas. Utöver detta deltog medlingsansvarig och medlingshandledare också på polismyndighetens utvecklingsdagar i juni, vilket betyder att medlingsbyrån nu personligen berättat för alla poliser på Åland om medlingsverksamheten.

I samarbete med nätverket bärkraft.ax hölls i november ett digitalt frukostseminarium kring kamratmedling i skolorna. Medverkande var Verso från fastlandet och Höjdens skola som infört kamratmedling som praktiskt exempel. De inbjudna yrkesverksamma i skolorna på Åland visade intresse för kamratmedling och ett uppföljningstillfälle planeras redan i början av 2022.

Även om medlingsverksamheten per se inte haft sina mest aktiva år under pandemin, har medlingsfältet på Åland breddats genom synlighet, flera nya aktiva medlare och utökade samarbeten. Förhoppningsvis ska detta grundarbete ge frukt under kommande år!

Medling är en avgiftsfri, lagstadgad tjänst, öppen för alla i Finland. På Åland har Ålands fredsInstitut genom avtal med THL i uppdrag att tillhandahålla medlingstjänster genom Ålands medlingsbyrå.

Medlingen kan ses som ett komplement till en rättsprocess och ett sätt för parterna att komma till tals och få en förståelse för händelsernas uppkomst och konsekvenser.

Ålands medlingsbyrås halvtidstjänst delades under 2021 likt föregående år mellan Petra Granholm, medlingsansvarig på 30 % och Mirjam Lukola, medlingshandledare på 20 %.

Personal och praktikanter

Den största lyckan har under detta år varit att personalen har kunnat hålla sig frisk och orkat med de ständiga anpassningarna och digitaliseringarna som krävts i pandemins framfart.

Kontinuitet och kunskapsutveckling är kännetecknen i fredsinstitutets arbete. Då motivationsgraden och ambitionsnivån hos personalen är hög är det särskilt viktigt att säkra att det också finns tillräckliga andrum och återhämtningstillfällen. Under året har fredsinstitutets administration stärkt uppföljningen av uttagen ledighet. Ett ledord sedan långt tillbaka är att institutet som arbetsplats ska underlätta för möjligheten att kombinera arbete och familjeliv.

Pandemins olika faser har krävt god uppföljning av nationella och regionala regler och rekommendationer och kontakt har tagits vid behov med de ansvariga myndigheterna för att klargöra vad som

gäller. Den digitala tröttheten har varit ett faktum för de flesta av oss. En utmaning för institutet som arbetsplats har varit att säkra att arbetet inte flyter in i privatlivet och att problem fångas upp i tid trots att man inte kan ses fysiskt över en kopp kaffe eller i lunchrummet.

Fredsinstitutet har omfattande planeringsdagar två gånger per år då verksamhetsplanens mål diskuteras och då nästa års förslag till målsättningar definieras. Där har det bl.a. konstaterats att institutets anställningsvillkor behöver ses över och uppdateras. Utöver dessa långsiktiga diskussioner följs det dagliga arbetet upp genom personalmöten varannan vecka och kaffestunder som under 2021 oftast blev digitala.

Trots pandemin har Ålands fredsinstitut haft förmånen att ha fem praktikanter under året, inklusive två digitala språkpraktikanter. Det är ett stort åtagande från institutets sida och förutsätter

Fredsinstitutets personal

Sia Spiliopoulou Åkermark, direktör

Petra Granholm, forskningskoordinator och medlingsansvarig

Mirjam Lukola, organisationssekreterare och medlingshandledare

Susann Simolin, informationsansvarig (tjänstledig) och forskare

Linn Simonsson, projektansvarig
Kastelholmssamtalen och Åland100

John Knight, biblioteks- och arkivansvarig

Liz Lindvall, vikarierande informatör

Årets praktikanter

Esther Djupsund. Praktikant vid Ålands Fredsinstitut från februari till april 2021. Hon läser Master's Degree Programme in International Law and Human Rights vid Åbo Akademi. Under praktiken har hon bland annat hjälpt till med Kastelholmssamtalen, gjort media-relaterade uppgifter och hjälpt den övriga personalen vid behov.

Anna Jackson. Språkpraktikant under våren vid fredsinstitutet. Anna Jackson kommer från Storbritanien där hon tidigare jobbat inom välgörenhet. Hon har hjälpt oss med engelsk språkgranskning av texter.

Milene Bruhn. Forskarpraktikant från augusti till oktober. Hjälpte bland annat till med att skapa den nya digitala kartan över Ålandsexemplet användning i världen.

Karolina Kraska Pineyro. Digital språkpraktikant under hösten. Karolina har en fil.mag med grafisk design som sin specialitet och har hjälpt till med många designer-uppgifter.

Eleonora Drugge. Mediapraktikant under hösten. Hon läser folkrätt som huvudämne vid Åbo Akademi och är kreativ och har hjälpt till med uppgifter relaterade till kommunikation och media.

Milene var med och skapade den digitala kartan

En av våra praktikanter under 2021 var Milene Bruhn. Hon kommer ursprungligen från Brasilien men studerar för närvarande magisterprogrammet i freds forskning och internationella relationer vid Tübingen universitet i Tyskland. Under sin tid hos oss var hon med och skapade den interaktiva kartan över hur Ålandsexemplet används i världen.

Berätta, varför sökte du till Åland och fredsinstitutet?

– Jag hade aldrig hört talas om Åland innan jag sökte praktiken. Jag fick upp annonsen i mitt flöde och blev intresserad över vad detta kunde vara för ö-rike. När ni dessutom sökte efter en forskarpraktikant tänkte jag att det passar ju mig perfekt.

Vad fick du göra?

– Jag fick hjälpa till med att ta fram information om de olika platserna som förekommer på den digitala kartan över Ålandsexemplet. Jag fick läsa en massa, olika forskningstexter och jag fick lära mig mycket om olika konfliktområden i världen, som jag tidigare inte kände till så mycket.

Vad tyckte du om praktiken?

– Jag är numera Ålands fan nummer ett. Jag kom till er i augusti och stannade till oktober. I Tyskland där jag studerar hade vi vid den tidpunkten många restriktioner på grund av pandemin, men på Åland var läget rätt så lugnt precis då och jag fick som en skön paus från alltihop. Jag har dessutom aldrig känt mig så trygg i hela mitt liv. Åland är ett litet samhälle och jag njöt av lugnet, närheten till naturen och av att få uppleva det skandinaviska sättet att leva.

– Och med tanke på mina studier fick jag ta del av bra och ny kunskap som jag redan haft nytta av. Det var fint att lära känna alla på fredsinstitutet och roligt att få hjälpa till med något så konkret som kartan. Jag fick dessutom vara med på ReGenerationweek, vilket var väldigt intressant och roligt.

Vi har lanserat digital karta över Ålandsexemplet

Åland är exempel på många olika saker. En fredlig lösning till en potentiellt våldsamt konflikt. En självstyrelse under ständig utveckling. "Fredens öar" med demilitarisering och neutralisering. En ögrupp med stark regional identitet. Bland mycket annat.

Var? Hur? Det kan vi nu visa er med hjälp av en digital karta över Ålandsexemplet användning i världen som numera finns på vår hemsida www.peace.ax. Där kan ni se den och klicka er fram och läsa om några av de olika regionerna och konfliktområden som visat sitt intresse.

Genom åren har Ålands fredsinstitut forskat om och arbetat med dess olika sidor och vi har sett att det finns ett stort internationellt intresse för Ålandsexemplet. Enskilda och grupper besöker Finland, Åland och Ålands fredsinstitut för att lära sig mer om detta exempel. Ålandsexemplet diskuteras runt om i världen.

Fredsfast 2021

Ålands fredsinstituts helägda dotterbolag Fredsfast AB har under verksamhetsåret genomfört planerade underhållsarbeten i enlighet med bolagets renoveringsplan.

Lagom till sommaren stod det efterlängttade cykeltaket klart, som även inrymmer fastighetens sopkärl.

Under senhösten ersattes den gamla entrén på gårdssidan med en ny entrétrappa och ny ytterdörr.

Styrelsen för Fredsfast AB har varit sammansatt av ordförande och tillika verkställande direktör för bolaget Roger Nordlund, Barbro Sundback och Bror Myllykoski.

Erika Sjölund, GR, har varit bolagets revisor.

Ordinarie bolagsstämma hölls i Ålands fredsinstitut 20.04.2021.

Ålands fredsinstituts ekonomi 2021

Den grundfinansiering som Ålands fredsinstitut erhåller från landskapet Åland ger stabilitet åt institutets grundfunktioner. Det möjliggör även utveckling av nya projekt och ansökningar om ytterligare medel från andra finansiärer för forskning och olika typer av projekt och satsningar. Det finns fortsatt behov av långsiktighet i planeringen och finansieringen för att säkerställa hållbarheten i personalförsörjningen och i grundfunktionerna. Ett nytt fyraårigt ramavtal för åren 2022-2025 mellan Ålands fredsinstitut och Ålands landskapsregering kan bidra till detta och diskussioner om saken har inletts under året.

Under 2021 har Ålands fredsinstitut erhållit verksamhets- och projektstöd från bl.a. Ålands landskapsregering, Utrikesministeriet, Justitieministeriet, Svenska kulturfonden och Nordiska ministerrådet. Samarbeten med partners i Norden och Europa har resulterat i intäkter i form av sålda tjänster och projektstöd.

Under året har olika projekt drivits vid sidan om grundverksamheten. Bland projekten kan nämnas

Kastelholmssamtal 2021 och flera inslag och medverkan inom ramen för uppmärksammandet av Ålandslösningens 100 år. Resor och evenemang som inte blivit av pga. pandemin har inneburit vissa besparingar under året.

Ungefär en fjärdedel av fredsinstitutets finansiering kommer från finansiärer utanför Åland. De totala intäkterna var 407 250 euro. Intäkterna för kansli och administration uppgick till 225 592 euro och kostnaderna för kansli och administration var 224 700 euro. De totala kostnaderna för år 2021 var 395 778 + 20 000 (partnerkostnader)euro. Resultatet för 2021 blir ett överskott om 11 472 euro. Fredsinstitutet har sedan tidigare ett ackumulerat underskott som nu minskar härmed med motsvarande belopp. Likviditeten under året har varit god.

Stiftelsen har inte betalat ut några arvoden till styrelsens ledamöter. Fredsinstitutets ekonomiråd sammanträder cirka varannan månad och vid behov oftare för uppföljning av institutets ekonomi.

Intäkter

Ålands landskapsregering/PAF-medel	€	229 000	56 %
Övriga intäkter (projekt, sålda tjänster m.m)	€	75 645	19 %
THL	€	39 232	10 %
Justitieministeriet	€	25 000	6 %
Utrikesministeriet	€	25 000	6 %
Nordiska ministerrådet	€	8 372	2 %
Ålands kulturstiftelse	€	5 000	1 %
<i>Summa:</i> € 407 250 100 %			

Kostnader

Grundfunktioner	€	224 777	60 %
Åland 100 & Demokratiprojekt	€	45 474	12 %
Kastelholmssamtalen	€	34 731	9 %
Medlingsbyrån	€	32 500	9 %
EU-projekt	€	24 686	7 %
E-kurs Ålex	€	13 587	4 %
<i>Summa:</i> € 375 755 100 %			

Nyhetsbrev

Fredsinstitutet sänder per e-post gratis nyhetsbrev till prenumeranter 4-5 gånger per år. För prenumeration, registrera dig på www.peace.ax.

Publikationer

På www.peace.ax kan alla rapporter i rapportserien "Rapport från Ålands fredsinstitut" och vissa andra publikationer laddas ner gratis i pdf. Artiklarna som publicerats i e-tidskriften *Journal of Autonomy and Security Studies* kan laddas ner gratis från www.jass.ax. Övriga publikationer kan beställas från oss. Mer info: www.peace.ax

Bibliotek

Fredsinstitutets bibliotek är specialiserat på litteratur som berör freds- och konfliktfrågor, med fokus på minoriteter, självstyrelse och säkerhet samt genusfrågor.

Böckerna ingår i den allåländska biblioteksdatan och är tillgängliga för hemlån.

Besöksmottagande

Fredsinstitutet tar emot grupper eller enskilda politiker, tjänstemän, medborgarorganisationer, journalister etcetera med intresse för Ålandsexemplet internationella relevans. Grundkonceptet inkluderar en presentation av Ålandsexemplet, dess historia, komponenter och lärdomar samt Ålands fredsinstituts roll och agenda. Presentationen inklusive diskussion tar cirka en timme

och erbjuds på svenska eller engelska, främst av informationsansvariga och forskningskoordinatörerna. Dessa presentationer är kostnadsfria. För längre eller fördjupade föreläsningar och workshops tar fredsinstitutet ut en avgift

Fredsfonden

Inbetalningar kan göras till:

Ålandsbanken
IBAN:
FI22 6601 0001 2091 54
BIC: AABAFI22

Institutets broschyr finns på svenska, engelska och ryska.

Jass lyfter självstyrelseforskning

Journal of Autonomy and Security Studies – JASS – är Fredsinstitutets elektroniska tidskrift som hittills utkommit i fem volymer med två nummer vardera. Tidskriftens övergripande teman är fred och säkerhet, vilka betraktas utifrån perspektiven självstyrelse, demilitarisering och minoritetsskydd. Genom att sammanföra dessa perspektiv strävar tidskriftens redaktion till att föra fram nya insikter i en alltmer komplex värld där beslutsfattande sker på olika nivåer.

År 2021 lyfte tidskriften upp bl.a. komparativ autonomiforskning och konstitutionella arrangemang med tema Afrika.

Kjell-Åke Nordquist är chefredaktör och Petra Granholm redaktör som tillsammans med fredsinstitutets forskarråd utgör JASS redaktionsråd. JASS återfinns i Directory of Open Access Journals (doaj.org) och ges ut via plattformen Open Journal Systems (OJS). Alla artiklar genomgår en dubbelblind granskning innan publicering.

Redaktionen välkomnar också annat material såsom bokrecensioner, forskningsnoter och kommentarer. Är du intresserad av att skriva för JASS? Ta då kontakt via www.jass.ax.

Ålands fredsinstitut
THE ÅLAND ISLANDS PEACE INSTITUTE

ÅLANDS FREDSinSTITUT HAMNGATAN 4
AX-22100 MARIEHAMN, ÅLAND, FINLAND
TEL. +358 (0)18 23238

www.peace.ax